Dnro 001/1/2024

Pasi Sorjonen

2.10.2024

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
Verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne 24.9.2024 asiantuntijakuulemiseen 3.10.2024 klo 10.00

HE 108/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2025 tuloveroasteikosta ja tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi verolaeiksi

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu näkemyksenään seuraavaa:

Ehdotus 1

Valtionverotuksessa sovellettavan progressiivisen ansiotulon tuloveroasteikon muita kuin kahta ylintä tulorajaa korotetaan noin 3,4 prosentilla indeksitarkistuksen vuoksi. Indeksitarkistusta ei tehdä asteikon kahteen ylimpään tulorajaan. Osana ansiotulovähennyksen korvaamista työtulovähennyksellä muutetaan asteikon kahta ylintä marginaaliveroprosenttia.

Ansiotuloverotuksen tulorajojen ja vähennysten indeksikorotukset ovat erinomainen käytäntö. Indeksitarkistuksen suuruuden määrittää ennakoitu ansiotason tai kuluttajahintojen nousu, riippuen siitä, kumpi on suurempi. Tällä kertaa ansiotason arvioidaan kohoavan kuluttajahintoja enemmän, joten VM:n arvio ansiotason noususta määrittää noin 3,4 prosentin indeksitarkistuksen. Reaalitulot voivat kasvaa hieman ilman, että tuloverotus kiristyy, kuten normaaleina vuosina on tapana. Yleisellä tasolla korotus on oikeaa mittaluokkaa.

Kahden ylimmän tuloluokan verotus kuitenkin kiristyy, koska ne jäävät ilman indeksitarkistusta. Tähän liittyy kaksi ongelmaa:

1. Työn verotuksen kiristäminen on ristiriidassa sen kanssa, että keskeinen tavoite on parantaa työllisyyttä. Aivan erityisesti verotuksen kiristäminen kahdessa ylimmässä tuloluokassa osuu kovan luokan asiantuntijoihin, joita Suomi tarvitaan paljon lisää, jotta muun muassa tavoiteltu TKI-investointien 4 prosentin BKT-suhde voidaan saavuttaa.

2. Indeksitarkistusten tekemättä jättäminen on helppo tapa kiristää verotusta, mutta ei kovin tyylikäs. Kun tällaisia poikkeuksia tehdään joka vuosi, verojärjestelmä muuttuu vähitellen ja puolihuomaamatta aivan erilaiseksi kuin millaiseksi se oli alun perin suunniteltu.

Selkeyden ja läpinäkyvyyden kannalta olisi parempi tehdä aina täydet indeksitarkistukset ja muuttaa erikseen veroasteikon veroprosentteja, jos verotuksen kireyttä halutaan muuttaa.

Ehdotukset 3 & 2

Ansiotulovähennys poistetaan ja se korvataan korottamalla työtulovähennystä.

Työtulovähennyksen vähennysprosenttia, enimmäismäärää, poistuman tulorajoja ja poistumaprosentteja muutetaan sekä perusvähennyksen enimmäismäärää korotetaan. Lisäksi työtulovähennyksen enimmäismäärää korotetaan 50 eurolla jokaisesta verovelvollisen huollettavana olevasta alaikäisestä lapsesta. Yksinhuoltajille korotus myönnetään kaksinkertaisena.

Suomen progressiivinen tuloverotus rakentuu valtionverotuksessa sovellettavan veroasteikon lisäksi vahvasti vähennyksille. Ehdotuksen mukaiset muutokset vähennyksiin ovat varmaankin tarpeellisia veroteknisistä syistä halutun veroprogression aikaansaamiseksi. Samalla on kuitenkin todettava, että tällaiset muutokset eivät edistä verotuksen läpinäkyvyyttä. Ilman toisten tekemiä laskelmia tavallisen kansalaisen on vaikea päätellä, muuttuuko verotuksen kireys vai ei.

Akavan mielestä Suomen verojärjestelmä pitää arvioida kokonaisuutena uudelleen ja tehdä siihen tarpeelliset korjaukset niin, että kokonaisuus on nykyistä yksinkertaisempi ja vastaa talouden tulevan vuosikymmenen haasteisiin.

Akava kannattaa esitystä korottaa työtulovähennyksen enimmäismäärää verovelvollisen huollettavien lasten määrän mukaan.

Ehdotus 4

Eläketulon verotusta kiristetään pienentämällä eläketulovähennystä.

Akava vastustaa ehdotusta. Eläketulon verotuksen kiristyminen kohdistuu jo 23 000 euron vuosieläkkeisiin. Hallitusohjelman tavoitteena on parantaa merkittävästi yli 65-vuotiaiden työnteon kannustimia, mutta verotuksen kiristäminen vaikuttaa päinvastaiseen suuntaan.

Ehdotus 5

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärää ja korvausprosentteja alennetaan sekä omavastuuosuutta korotetaan. Enimmäismääräksi ehdotetaan 1 600 euroa, korvausprosenteiksi työkorvauksissa 35 prosenttia ja palkoissa 13 prosenttia sekä omavastuuosuudeksi 150 euroa.

Akava vastustaa ehdotusta.

Hallitusohjelman tavoitteena on lisätä työllisyyttä ja vähentää harmaata taloutta. Kotitalousvähennyksen varsin mittava leikkaaminen on pelkästään haitallinen ja lyhytnäköinen säästötoimi, joka sotii kumpaakin tavoitetta vastaan.

Kotitalousvähennystä myönnettiin vuonna 2022 (viimeinen vuosi, jolta verotilasto on olemassa) kaikkiaan noin 525 miljoonan euron verran. Oheinen taulukko kertoo, kuinka vähennyksen käyttö jakautui tuloluokittain. Toiseksi viimeisestä sarakkeesta nähdään, että enintään 50 000 euroa vuodessa ansainneet käyttivät myönnetystä vähennyksestä hieman yli puolet, enintään 65 000 euroa ansainneet noin kaksi kolmasosaa ja enintään 80 000 euroa ansainneet hieman yli 75 prosenttia.

Kotitalousvähennyksellä on virheellisesti maine hyvätuloisten verovähennyksenä, mutta sitä se ei ole. Vähennystä käytetään kaikilla tulotasoilla. Suunnitelmat leikata vähennystä ovat kuitenkin omiaan pienentämään vähennyksen käyttöä erityisesti matalammilla tulotasoilla.

Kotitalousvähennyksen enimmäismäärän mittava leikkaus ja työkustannusten vähennyskelpoisen osuuden nipistäminen nostavat kotitalouden maksamaa hintaa palveluista ja vähentävät niiden ostoja kaikilla tulotasoilla. Kotitalousvähennyksen käyttäjien lukumäärä vähenee. Kysynnän supistuessa palveluita tarjoavien yritysten mahdollisuudet työllistää heikkenevät. Tästä kärsii myös jo valmiiksi suurissa ongelmissa oleva rakennusala. Maaperä muuttuu otollisemmaksi harmaan talouden kasvulle.

Omavastuuosuuden kasvattaminen merkitsee sitä, että pienemmistä palveluiden hankinnoista ei enää saa vähennystä. Osa nykyisistä hankinnoista jää tekemättä ja tämä koskettaa varsinkin pienituloisia.

Vain vähän aikaa sitten kotitalousvähennystä laajennettiin niin, että se voi sisältää asiantuntijan määräämää fysio- ja toimintaterapiaa huonokuntoisen asiakkaan kotona. Vähennyksen leikkaaminen osuu pahasti tähän joukkoon, joka yrittää pärjätä kotona.

Kotitalousvähennyksen käyttö vuonna 2022

Tuloluokka (euroa/vuosi)	Tulonsaajien lukumäärä	Käyttää kotitalous-vähennystä	Käyttäjien osuus (%)	Käyttäjien kumulatiivinen osuus (%)	Vähennys yhteensä, milj. euroa	Tuloluokan osuus vähennyksestä (%)	Kumulatiivinen osuus vähennyksestä (%)	Vähennys keskimäärin, euroa
10 000 - 19 999	1 114 676	46 699	9,0	9,8	29,6	7,4	8,4	832
20 000 - 34 999	1 352 185	124 699	23,9	33,7	91,3	21,5	29,8	903
35 000 - 49 999	855 488	118 785	22,8	56,5	87,7	21,3	51,1	942
50 000 - 64 999	363 547	83 285	16,0	72,5	58,7	15,5	66,7	978
65 000 - 79 999	158 092	49 688	9,5	82,0	36,3	9,9	76,6	1 048
80 000 - 99 999	91 441	37 030	7,1	89,1	28,1	8,0	84,6	1 137
Yli 100 000	101 541	56 950	10,9	100,0	51,7	15,4	100,0	1 418

Lähde: Verohallinnon tilastotietokanta, Akava Works

Ehdotus 6

Ajonaikana nollapäästöiseksi katsottavien työsuhdeautojen verotusarvon alentamista jatketaan vuoden 2029 loppuun asti. Verotusarvoa alennus on 170 euroa kuukaudessa.

Akava kannattaa ehdotusta.

Suomen autokanta uudistuu hitaasti. Työsuhdeautot siirtyvät leasingkautensa jälkeen käytettyjen autojen markkinoille, jossa niillä on tärkeä rooli autokannan nuorentajana ja uusijana. Nollapäästöiset eli käytännössä sähköautot ovat keskeisessä asemassa, kun halutaan vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä liikenteessä.

Ehdotus 7

Ehdotetaan, että työnantaja voi nykyistä laajemmin kustantaa työntekijälle verovapaasti työskentelypaikan sijainnista johtuvia muuttokustannuksia sekä viranomaisrekisteröinneistä ja niiden hoitamiseksi ulkopuoliselta palveluntarjoajalta ostetuista palveluista syntyneitä kuluja. Lisäksi ehdotetaan lakiin kirjattavaksi, että työnantajan kustantama kulttuuri-, kieli- ja muu vastaava valmennus olisi työntekijälle verovapaa etuus rajat ylittävän työskentelyn tilanteissa.

Akava kannattaa ehdotusta. Kyse on siitä, että poistetaan työllistymistä hidastavia tai jarruttavia tekijöitä. Ehdotus parantaa myös Suomen houkuttelevuutta ulkomaisen työvoiman silmissä.

Ehdotus 8

Ehdotetaan tuloverolakiin lisättäväksi säännökset luottojen, talletusten ja sijoitusten perusteella kertyvien asiakasetujen verotuksesta. Asiakasbonus, -hyvitys, -alennus tai muu vastaava asiakkuuteen perustuva rahanarvoinen etu olisi luonnollisen henkilön ja kuolinpesän veronalaista pääomatuloa, jos etu kertyisi tai muodostuisi yksityistalouden luottojen, talletusten, sijoitusten, sijoitusvakuutusten,

vakuutusmuotoisten sijoitustuotteiden tai kapitalisaatiosopimusten määrän tai arvon perusteella. Etu olisi kuitenkin verovapaata tuloa siltä osin, kuin etu käytettäisiin tai se kohdistuisi edellä mainittuihin eriin liittyviin palveluihin, palvelumaksuihin tai luoton korkoihin eikä etua maksettaisi rahana tai siihen verrattavalla.

Akavalla ei ole erityistä lausuttavaa asiassa. Perusteluissa todetaan, että esitys parantaa vakuutuspalvelujen hinnoittelun läpinäkyvyyttä ja edistää vakuutusmarkkinoiden kilpailua. Molemmat ovat tavoittelemisen arvoisia asioita.

Ehdotus 9

Ehdotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetusta laista ja maatilatalouden tuloverolaista kumottavaksi koulutusvähennystä koskevat säännökset.

Koulutusvähennyksen poistoa perustellaan sen verraten vähäisellä käytöllä. Vähennyksen hintalapuksi arvioidaan noin 12 miljoonaa euroa. Perusteluissa mainitaan yhtenä mahdollisena syynä käytön vähäisyyteen yrityksille lankeava hallinnollinen taakka.

Akavan mielestä tällainen jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien kaventaminen on huolestuttavaa, sillä jokainen tarvitsee oman osaamisensa kehittämistä. On päivänselvää, että koulutusvähennyksen tilalle pitää löytää toinen jatkuvan oppimisen väylä, mutta se pitää rakentaa sellaiseksi, että hallinnollinen taakka ei jarruta sen käyttöä. Tällaisen järjestelmän olemassaolo on sekä työntekijöiden että työnantajien etu.

Akava ry:n puolesta

Pasi Sorjonen
pääekonomisti